Interreg
Cofinanțat de UNIUNEA EUROPEANĂ
România – Bulgaria

Proiectul "Inițiativă transfrontalieră pentru formarea și implicarea comunităților religioase" este cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European de Dezvoltare Regională, în cadrul Programului Interreg VI-A România–Bulgaria.

FOND, PROGRAM ȘI PROIECT AL UE

Atunci când căutăm posibilități de finanțare din partea Uniunii Europene (UE), întâlnim diverse mecanisme oferite prin fondurile și programele Uniunii.

Pentru multe organizații aflate la început, diferența dintre fond și program poate rămâne neclară, deși cele două instrumente au roluri și funcții distincte.

Înțelegerea acestei diferențe este esențială, deoarece ea determină modul în care sunt alocate, gestionate și utilizate resursele financiare pentru implementarea politicilor și priorităților UE.

Termenii „proiect european" și „program european" sunt de asemenea folosiți frecvent împreună sau chiar interschimbabil. Totuși, între ei există o diferență conceptuală importantă, esențială pentru a înțelege cum funcționează finanțarea europeană.

Fondurile UE sunt instrumente financiare concepute pentru a sprijini atingerea unor obiective specifice în domenii precum dezvoltarea economică, coeziunea socială, agricultură, mediu, securitate și altele.

Ele sunt finanțate din bugetul UE și pun la dispoziția statelor membre sau a organizațiilor eligibile resurse pentru implementarea de proiecte și inițiative de interes public.

Programele UE, pe de altă parte, sunt cadre strategice prin care sunt puse în aplicare obiectivele diverselor fonduri.

Ele definesc prioritățile, criteriile de eligibilitate, grupurile-țintă, activitățile eligibile și bugetele. Programele oferă cadrul procedural și administrativ pentru depunerea, evaluarea și finanțarea propunerilor de proiecte.

Un program al UE reprezintă planul strategic elaborat de Comisia Europeană pentru a promova și implementa politicile și prioritățile Uniunii.

Prin intermediul programelor sunt puse la dispoziție resurse financiare și mecanisme de sprijin pentru proiecte care îndeplinesc obiective specifice, condiții de eligibilitate și criterii de evaluare clar definite.

De exemplu, Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Programul Operațional pentru Dezvoltare Regională reprezintă niveluri diferite în cadrul sistemului de finanțare. FEDR este o sursă de finanțare care sprijină dezvoltarea economică durabilă, coeziunea teritorială și integrarea socială.

Programul Operațional pentru Dezvoltare Regională, la rândul său, este un program național prin care această finanțare este direcționată către proiecte și măsuri concrete, adaptate nevoilor specifice ale regiunii respective.

Fondurile pot funcționa atât independent, cât și prin intermediul diverselor programe ale UE.

În unele cazuri, pentru a realiza obiective specifice ale politicilor europene, sunt create fonduri specializate cu un profil tematic bine definit – cum ar fi Fondul pentru o Tranziție Justă sau InvestEU. Acesta din urmă pune la dispoziție instrumente financiare și garanții pentru a stimula investițiile private și publice în priorități strategice ale UE, precum inovația, infrastructura și tranziția verde.

Programul InvestEU, la rândul său, este cadrul strategic care coordonează utilizarea diferitelor instrumente de finanțare într-o singură structură.

El facilitează implicarea combinată a surselor de capital europene, naționale și private, asigurând o abordare integrată pentru sprijinirea investițiilor.

Prin urmare, fondurile reprezintă sursa principală de resurse financiare, în timp ce programele sunt instrumentul prin care aceste resurse sunt alocate și gestionate.

În funcție de context, distincția dintre fond și program este crucială pentru participarea eficientă la inițiative finanțate de Uniunea Europeană.

Programele UE sunt clasificate în trei categorii:

- Programe gestionate centralizat (direct).
- Programe în gestiune partajată.
- Programe gestionate în mod descentralizat (indirect).

Programele gestionate centralizat sunt administrate direct de Comisia Europeană și acoperă politici și sectoare de importanță pan-europeană, cum ar fi Orizont Europa, Erasmus+ și Europa Digitală.

Programele în gestiune partajată sunt implementate la nivel național sau regional de către statele membre, în strânsă cooperare cu Comisia Europeană. Astfel de programe sunt finanțate prin principalele fonduri structurale și de investiții ale UE – Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European+, Fondul de Coeziune și altele. Ele sprijină proiecte în domenii precum dezvoltarea regională, ocuparea forței de muncă, educație, incluziune socială și tranziția climatică.

Aceste programe sunt cunoscute și sub denumirea de programe de investiții și reprezintă documente strategice care includ un plan de acțiune detaliat, structurat pe axe prioritare și operațiuni specifice (proiecte sau grupuri de proiecte) implementate de beneficiari eligibili.

Autoritățile de management la nivel național sau regional sunt responsabile de implementarea lor.

Programele gestionate în mod descentralizat sunt administrate de organisme delegate, aflate în afara Comisiei Europene și a administrațiilor naționale.

Această gestiune se realizează prin intermediul așa-numitelor agenții descentralizate ale UE, care au o competență tehnică, administrativă sau de specialitate într-un anumit domeniu.

Aceste agenții funcționează în baza unui mandat stabilit de Uniunea Europeană și sunt responsabile de implementarea unor programe, inițiative sau activități tehnice specifice.

Caracteristica principală a programelor descentralizate este că managementul lor este delegat din punct de vedere tehnic și administrativ, dar se desfășoară în limitele unui mandat și sub supravegherea strategică a Comisiei Europene.

Un exemplu de astfel de organizație este Centrul pentru Dezvoltarea Resurselor Umane din Bulgaria, care acționează ca agenție națională responsabilă de gestionarea unor componente ale programului Erasmus+.

Programele descentralizate sunt adesea orientate spre anumite sectoare, cum ar fi educația, formarea profesională și altele.

Cadrul juridic al fiecărui program este definit prin regulamentul UE corespunzător, adoptat de Parlamentul European și Consiliu.

Regulamentul stabilește obiectivele, domeniul de aplicare, activitățile eligibile, criteriile de finanțare, mecanismele de monitorizare și sancțiunile.

Deoarece regulamentele sunt acte obligatorii și cu aplicare directă, ele nu necesită transpunere în legislația națională.

De asemenea, distincția dintre fond și program este clar reflectată în cadrul instrumentelor de investiții ale UE.

De pildă, fondul InvestEU oferă garanții și mecanisme financiare pentru a stimula investițiile private, în timp ce programul InvestEU definește prioritățile tematice și procedurile de acces la aceste resurse.

Un proiect este inițiativa concretă finanțată în cadrul unui anumit program.

Proiectul constă în activități și sarcini specifice orientate spre obținerea unor rezultate tangibile, cu valoare adăugată pentru societate și economie, în concordanță cu prioritățile tematice și strategice ale programului.

În concluzie, fondurile și programele Uniunii Europene sunt instrumente interdependente, dar conceptual distincte, pentru realizarea obiectivelor Uniunii.

Fondurile asigură baza financiară, în timp ce programele oferă cadrul strategic pentru utilizarea eficientă a acestor resurse prin finanțarea unor proiecte și inițiative concrete.

Inițiativă transfrontalieră pentru formarea și implicarea comunităților religioase Fundația pentru Dezvoltare Regională
Data publicării: 10.04.2026
„Conținutul acestui material nu reprezintă neapărat poziția oficială a Uniunii Europene”